

KULTUR

Historisk rettferdighet

Anne-Karin Furunes spiller på og fremhever de monumentale kvalitetene i Vigelandmuseets vakre, nyklassiske arkitektur. Det er bare ett av flere særtekk ved en veldig fin utstilling.

KUNST
Anne-Karin Furunes
«På besøk»
Vigelandmuseet, Oslo
Til 19. mai

Det er mer enn imponerende, den opplevelsen du kan få når du runder hjørnet i Vigelandmuseets sammenhengende «enfilade» av rom. For enden av stiktlinjen gjennom åpningsene frem til den store hjørnesalen, møter du et billett som suger deg til seg. Øynene ser ikke rett på deg, men fjeset eksponerer en stolthet og sårbarhet som fenger umiddelbart. Ansiktet tilhører en anonym kvinne som Anne-Karin Furunes har funnet i et historisk arkiv i Venezia. Portrettet er for

størret flere titalls ganger, og kunstverket «Crystal Image XII» fyller hele åpningen når du ser det på avstand.

Trønderen Anne-Karin Furunes er ikke ofte å se i Oslo. Så når hun nå er «På besøk» i Vigelandmuseet er det en sjelden anledning for kunstpublikummet i og rundt hovedstaden til å bli bedre kjent med en av våre fremste billedkunstnere. Hun stiller ut mye mer internasjonalt enn hun gjør i hjemlandet. I Oslo er hun representert av det vrenommerte Galleri K, men det er to år siden hun hadde sin siste av syv separatutstillinger der. Hun har faste gallerier i New York, Firenze, Venezia, Stockholm og Helsinki, hun underviser på Kunstakademiet i Trondheim, og hun har hatt separatutstillinger på både K.U.K. og kunstmuseet i Trønderhovedstaden.

Det sorte portrettet oppleves stort også når du kommer nærmere. Vel inne i salen oppdager du at det er bare ett av fem monumentale verk. De store formatene står seg godt i det utfordrende rommet, og det høye og smale «Anna Lisa» (2022) er spesielt velplassert der det er montert foran vinduet som går fra gully til tak i den høyloftede salen. Det er også bildefang

for enden av «enfiladen» gjennom den andre sulten av rom som leder frem til hjørnesalen. Anne-Karin Furunes' kunst understreker og forsterker Vigelandmuseets arkitektur. Hun er også utdannet arkitekt, og denne bakgrunnen har slått heldig ut i møtet med Lorentz Rees museumsarkitektur.

Portrettet bekrefter menneskers identitet og kan forsterke deres selvbilde. Men alle mennesker nyter ikke godt av dette, og spesielt ikke når vi ser portrettet i historisk sammenheng. Anne-Karin Furunes (født 1961) har jobbet i ulike arkiver i flere land. De fleste har hatt en eller annen form for sosial eller politisk regulerende funksjon. Dette er deler av vår felles historie det ikke er noen grunn til å være stolt av, og Anne-Karin Furunes' bilder bringer dette frem i dagen på en måte som gir disse stigmatiserte menneskene deres verdighet tilbake. Hun søker etter bilder av individer som snakker til henne gjennom historien. De fotografene hun velger har kvaliteter som når ut over den dokumentariske funksjonen fotografene hadde opprinnelig.

Ved å forsterke ansiktene og fremkalle dem med sin spesielle teknikk (bildene

kommer frem ved at hun hugger ut hull i lerretet med spesiallagde verktøy) løfter hun deres «persons» inn i en ny virkelighet. Formatet og teknikken gir bildene en hyperrealistisk fremtoning som forsterkes – men også forstyrres – av hullenes rastereffekt: Når du går nær opp løses bildet, prikkene i rasteret tar over, og mønstret av hullenes ulike størrelser dominerer opplevelsen. Teknikken er vanskelig å fotografere fordi kameraet sjelden forstår og gjengir hullene i rasteret korrekt.

Bildenes tosidige effekt understreker at virkeligheten er mer kompleks enn det vi oppfatter ved første øyeblikk. For eksempel er det vel kjent at det bare er plass til noen få utvalgte i den store fortellingen om vår felles historie. Det er mange som har levd minneverdige liv, men de fleste blir plassert på sidelinjen, eller langt utenfor. En slik skjebne er skulptøren Ambrosia Tønnessen. Hun levede samtidig med museets hovedperson, men hun ble stående i Gustav Vigelandsskygge. Det er det ingen grunn til, (les gjerne om henne), og det er fint at Furunes gir Vigeland, og oss alle, et lite spark på skinnleggen når hun nå løfter Tønnessen inn i nasjonens fremste skulp-

Anne-Karin Furunes stiller ut i Vigelandsmuseet. Hennes store maleri «Anna Lisa» (2022) er fordimmet for enden av salene med gipsfigurene fra Vigelandsparken. Alle foto: Øystein Thorvaldsen

To av Anne-Karin Furunes' portretter i den store hjørnesalen.

Anne-Karin Furunes letter den «glemte» skulpturen Ambrosia Tønnessen inn i den berømte Gustav Vigelandss museum.

Anne-Karin Furunes bruker Vigelandsmuseets arkitektur til å skape store opplevelser.

termuseum. Portrettet er plassert like til høyre for museets inngangsparti.

I høst ble ett av Furunes' portretter hengt opp i Nasjonalmuseets foajé. Det bekrefter at portrettet regnes som Anne-Karin Furunes' viktigste uttrykk. Men utstillingen i Vigelandsmuseet viser at kunstnerskapet hennes favner mye bredere. I de to mindre salene i museets høyre fløy viser hun tre store arbeider fra naturen: To av kalvende isbærer og ett av røttene som dekker de gamle bygningene i tempelbyen Angkor Vat. De vakre bildene minner oss om trusselen fra klimakrisen, og at naturens evne til å overvinne menneskenes gjerninger er mye større enn vår evne til å forandre naturen.

Bildene av isbærene har påmailt fargede rasterprikker i tillegg til hullene. Dette understreker at kunsten hennes er maleri! Alle lerretene er malt. Da er det mulig å stille spørsmål ved berettigelsen av å stille henne inn i et skulpturmuseum. Men den inngivningen faller flatt til julle fordi den fysiske handlingen ved å hull ut lerretene er synonymt med billedhoggerens arbeid. Maleriet står tradisjonelt over skulpturen i det kunstneriske hierarkiet, men denne utstillingen viser at den typen rangeringer er uinteressante. Så lenge kunsten er bra, er tekningen av liten betydning. Og når kunsten er så bra som i Anne-Karin Furunes' tilfelle, da bidrar den til å løfte oss ut av hverdagen og inn i en annen virkelighet der begreper som medfølelse, kunnskap og solidaritet gir mening.

LARS ELTON
Kunstkritiker
lars@elton.no